

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2354/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 2.Bv.207/2024/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Fülöp Tamás ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] 1.1. Az indítványozó által kifogásolt ügy lényege a következő.
- [3] A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Kommunikációs Főosztálya (a továbbiakban: BvOP) a 30500/1592/2024.ált. számú határozatával egy újságírónak az indítványozóval készítendő interjúra vonatkozó nyilatkozattételi kérelmét elutasította, egyben az indítványozó fogvatartott nyilatkozattételét megtagadta.
- [4] A BvOP határozatának indokolása szerint az újságíró nyilatkozattételi kérelemmel fordult a BvOP-hoz, s kérte, hogy az indítványozó – Szlovákiában megjelent, bűnözővé válásáról szóló – könyvével kapcsolatban interjú készíthessen. Az újságíró a kérelmében megjelölte a feltenni kívánt kérdéseket. A fogvatartott szándéknyilatkozatában pedig arca bemutatásával, neve közlésével vállalta a nyilatkozattételt.
- [5] A határozat indokolása szerint a határozat meghozatala kapcsán „értékelésre kerültek az újságíró által megjelölt kérdések. Az újságíró által továbbított kérdések alapján a nyilatkozattétel egyrészt alkalmas lehet a bűnöző életmód népszerűsítésére, mely kockázatos lehet a fogvatartottat övező kiemelkedő médiafigyelemre tekintettel, másrészt feltételezhető a bűncselekménnyel kapcsolatos vélemény nyilvánosságra

hozatalából eredő vagyoni előny elérése is, mivel a közelmúltban megjelent könyv apropóján kerülne sor az interjú elkészítésére.”

- [6] A határozat indokai szerint „a társadalom számára az interjú elkészítésével a téma felszínen tartása azt a benyomást keltheti, hogy a »bűnöző életmód« a töltött szabadságvesztés dacára előnyös, hiszen jelentős anyagi haszonnal jár. A várható válaszokon alapuló cikk megjelenése azt sugallná, hogy a hatalom és a mások fölötti befolyás szerzésére irányuló – javarészt illegális – törekvések követendők.”
- [7] A határozat szerint mindezekből alapos okkal lehet arra következtetni, hogy az indítványozó nyilatkozata „sértené vagy veszélyeztetné [a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény, a továbbiakban:] Bv. tv. 120. § (2) bekezdés e) és f) pontjaiban említett érdekeket”.
- [8] A határozattal szemben az indítványozó külön jogorvoslati kérelemmel nem élt, azonban a kézhez vett határozatra ráírta, miszerint „[a] határozattal nem értek egyet, és fellebbezést nyújtok be”.
- [9] Az indítványozó e nyilatkozatát a bíróság tartalma szerint, a nyilatkozattétel engedélyezése érdekében benyújtott bírói felülvizsgálati kérelemként értékelte.
- [10] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 2024. március 12-én meghozott 2.Bv.207/2024/2. számú végzésével helybenhagyta a BvOP határozatát. A bíróság kiegészítette a tényállást az újságíró kérdéseivel, egyebekben egyetértett a BvOP határozatával.
- [11] Az eljáró bíróság indokai szerint „nem tévedett a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Kommunikációs Főosztálya akkor, amikor azt állapította meg, hogy az újságíró által továbbított kérdéssor alapján az elítélt nyilatkozattétele egyrészt alkalmas lehet a bűnöző életmód népszerűsítésére, figyelemmel az elítéltet övező kiemelkedő médiafigyelemre, másrészt az is alaposan feltételezhető, hogy a bűncselekménnyel kapcsolatos vélemény nyilvánosságra hozatalából eredő vagyoni előny is fokozódna, tekintettel arra, hogy az elítélt által írt és Szlovákiában a közelmúltban megjelent könyv apropóján kerülne sor a nyilatkozattételre”.
- [12] Az eljáró bíróság szerint a BvOP helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a Bv. tv. vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően, a bűnöző életmód népszerűsítésének és a bűncselekménnyel kapcsolatos vélemény nyilvánosságra hozatalából eredő vagyoni előny elérésének megakadályozása érdekében szükséges az indítványozó nyilatkozattételének megtagadása.
- [13] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Szegedi Törvényszék 2.Bv.207/2024/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése érdekében.

- [14] Indítványában az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítási szabadságának és a (2) bekezdés szerinti sajtószabadság és a szabad tájékoztatáshoz való jog sérelmére hivatkozott.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a szóbanforgó könyv – amelynek megjelenése okán került volna sor az interjúra – irodalmi alkotás és nem az indítványozó bűnözővé válásáról szól. Hivatkozott arra, hogy a bíróság maga is szükségesnek tartotta a tényállás kiegészítését, de a bíróság végzése így sem indokolja meg, hogy a könyv miért szól az indítványozó bűnözővé válásáról, így vitatja a Bv. tv. 120. § (2) bekezdése e) és f) pontjának alkalmazhatóságát.
- [16] Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság azon állandó gyakorlatára, miszerint az állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközhöz, ha azt másik alapvető jog vagy szabadság védelme vagy érvényesülése, vagy egyéb alkotmányos érték védelme vagy alkotmányos cél indokolja, továbbá ha a védelem illetve cél más módon nem érhető el.
- [17] Az indítvány hangsúlyozta, hogy az alapjog korlátozásának alkotmányosságához az is szükséges, hogy a korlátozás megfeleljen az arányosság követelményének, az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. Ezért – álláspontja szerint – alaptörvény-ellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok, nyomós közérdek nélkül történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan. A véleménynyilvánítási szabadságnak és a sajtószabadságnak alkotmányos értékéből az következik, hogy a közlés csak akkor lehet visszatartható, ha annak nyilvánosságra kerülése súlyos következményre vezetne.
- [18] Az indítvány szerint a fogvatartás önmagában nem lehet oka és alapja a véleménynyilvánítási szabadság és sajtószabadság megvonásának. Álláspontja szerint a bíróság pusztá feltevésből, minden szükségességi és arányossági teszt elvégzése nélkül jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó sajtónyilatkozatában a bűnözői életmódot népszerűsítene. Állította, hogy ugyancsak nincs alapja annak, hogy a könyv olyan bűncselekményre vonatkozó közléseket tartalmaz, amelyek miatt az indítványozót Magyarországon vagy bárhol elítélték vagy amely miatt még bármilyen módon elszámolással tartozna. Hivatkozott arra, hogy a feltenni szánt kérdések még csak nem is tartalmazznak olyan utalást, amelyből arra lehetne következtetni, hogy azok az indítványozó által elkövetett és jogerős ítéletben megállapított bűncselekményeket érintettek volna, sőt azokból ennek ellenkezőjére vonható le következtetés. Az interjú alapjául szolgáló könyv ugyanis a kommunizmus időszakáról íródott, ezen időszokban pedig az indítványozót Magyarországon nem ítélték el bűncselekmény elkövetése miatt.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a sérelmezett bírói döntés indokolásában hivatkozott Bv. tv. 120. § (2) bekezdés f) pontja nem a vélemény nyilvánítására, hanem

annak nyilvánosságra hozatalára tartalmaz korlátozó rendelkezést, így az a vélemény nyilvánításának korlátozására törvényes ok nem lehet.

- [20] Az indítvány álláspontja szerint ezért megállapítható, hogy a sérelmezett bírói döntés ténymegállapítás nélkül, a Bv. tv. téves alkalmazásával, jogszabályi felhatalmazás nélkül, jogellenesen és a kötelező szükségességi-arányossági teszt elvégzése hiányában aránytalanul, így alaptörvény-ellenesen korlátozta az indítványozó véleménynyilvánításhoz való jogát és közvetve a sajtószabadsághoz való jogot.
- [21] Az indítványozó álláspontja szerint az indítványban felvetett kérdés egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű is, mivel annak tárgya az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított szabadságjog állami hatalom általi korlátozása, továbbá annak vizsgálatára is irányul, hogy mely esetekben és milyen módon korlátozható az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében biztosított, a sajtó szabadságához és a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek elismeréséhez és védelméhez fűződő szabadságjog.

II.

- [22] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.
(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

- [23] 2. A Bv. tv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„9. § (1) Az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogait, valamint egyéb jogait és kötelezettségeit – a törvényben, a bíróság ügydöntő határozatában, valamint a bíróság és az ügyészség egyéb határozatában meghatározott korlátozásokkal vagy tilalmakkal – a büntetés-végrehajtás rendjével összhangban gyakorolja, illetve teljesíti.
(2) A jogkorlátozás során az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt kell alkalmazni.”

„119. § A szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt

[...]

g) véleménynyilvánítási szabadsága,

[...]

m) általános cselekvési szabadsága a szünetelő jogokra való tekintettel,

[...]

e törvényben meghatározott korlátozásoknak megfelelően gyakorolható.”

„120. § (1) Az elítélt véleményét – ellenőrzés mellett az e törvényben meghatározott korlátozás kivételével – olyan formában nyilváníthatja ki, amely nem zavarja a bv. intézet rendjét és biztonságát.

(2) A vélemény nyilvánosságra hozatala

a) a nemzetbiztonság védelme,

b) a minősített adat közlésének megakadályozása,

c) a bűncselekmény közvetlen veszélyének fennállása esetén, annak megakadályozása,

d) a bv. intézet rendje és biztonsága,

e) a bűnöző életmód népszerűsítésének megakadályozása, valamint

f) az elítélt, vagy hozzátartozója számára a bűncselekménnyel kapcsolatos vélemény nyilvánosságra hozatalából eredő vagyoni előny elérésének megakadályozása érdekében korlátozható.”

„124. (1) Az elítélt a 120. §-nak megfelelően jogosult nyilatkozatot tenni a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló törvény szerinti műsorszámban vagy sajtótermékben, illetve az elektronikus hírközlésről szóló törvény szerinti elektronikus hírközlő hálózat útján történő közzététellel.

(2) A nyilatkozattétel engedélyezéséről vagy megtagadásáról az országos parancsnok a kérelem benyújtásától számított öt napon belül dönt. A nyilatkozattétel engedélyezése akkor tagadható meg, ha alapos okkal arra lehet következtetni, hogy a nyilatkozattétel a 120. §-ban meghatározott érdekek valamelyikét sértené vagy veszélyeztetné.

(3) Az országos parancsnok haladéktalanul értesíti a sajtó képviselőjét, ha az elítélt nyilatkozattételét engedélyezte, vagy e törvény szerint az engedélyt megadottnak kell tekinteni. Az értesítésben az országos parancsnok tájékoztatást ad a kapcsolatfelvétel részleteiről.

(4) Ha az országos parancsnok a nyilatkozattételt megtagadja, arról indokolt írásbeli határozattal dönt. A határozat minősített adatot nem tartalmazhat. A nyilatkozattétel megtagadásáról szóló határozat ellen az elítélt bírósági felülvizsgálati kérelmet nyújthat be. A kérelmet a bv. intézet haladéktalanul továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

(5) A bv. intézet parancsnoka vagy az általa kijelölt személy a nyilatkozattételt – a 120. §-ban foglaltak megtartása érdekében – ellenőrzi. Ha a nyilatkozattétel a 120. §-ban meghatározott érdekek valamelyikét sérti vagy veszélyeztet, a nyilatkozattétel megszakítható, és az elítéltet figyelmeztetni kell a szabályok megtartására és arra, hogy azok be nem tartása esetén a nyilatkozat közzététele megtagadható.”

„125. § (1) Az elítelt – hozzájárulásával készített – nyilatkozattételét tartalmazó írás, kép-, hangfelvétel (a továbbiakban: közlésre szánt anyag) közzétételéhez az országos parancsnok engedélye szükséges.

(2) A közzététel engedélyezéséről vagy megtagadásáról az országos parancsnok a kérelem benyújtásától számított öt napon belül dönt. Az engedély akkor tagadható meg, ha a 120. §-ban meghatározott érdekek valamelyikét sértené, vagy veszélyeztetné.

(3) Ha az országos parancsnok a közzétételt megtagadja, arról indokolt írásbeli határozattal dönt. A közzététel megtagadásáról szóló határozat ellen az elítelt bírósági felülvizsgálati kérelmet nyújthat be. A kérelmet a bv. intézet haladéktalanul továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz.”

III.

- [24] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatja az indítvány befogadására irányuló eljárást. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjeszthet a testület elé. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság e rendelkezés alkalmazásával járt el.
- [25] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdésére hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [26] Alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani, az indítvány határidőben érkezett. Az indítványozó jogi képviselő útján jár el, aki a meghatalmazását csatolta.
- [27] 3. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [29] Az indítványozó az alapügyben a sajtó útján való nyilatkozattételét megtagadó határozatot helybenhagyó bírósági végzést támadta, mely döntés az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgya lehet.

- [30] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a bíróság döntésével szemben nincs helye fellebbezésnek. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel a bíróság az indítványozó kérelmére, s ügyében döntött, a nyilatkozattételi jogát megtagadó határozatot hagyta helyben.
- [31] 5. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [32] Az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (1) és – közvetve a – (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a bírói döntés a feltenni kívánt kérdések vizsgálata nélkül, a Bv. tv. téves alkalmazásával, jogszabályi felhatalmazás nélkül, jogellenesen és a kötelező szükségességi arányossági teszt elvégzése hiányában aránytalanul, így alaptörvény-ellenesen korlátozta a véleménynyilvánításhoz való jogát és közvetve a sajtószabadsághoz való jogot is.
- [33] 6. Az indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére vonatkozó, de az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdéséből kiinduló indokolása nem hozható összefüggésbe az állított, saját jogsérelmével.
- [34] Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése alapján Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. Az indítványozó e cikkekre vonatkozó indokolása nem terjed ki arra, hogy a sérelmezett bírói döntés miért és mennyiben korlátozza a sajtó szabadságát, sokszínűségét és miért nem biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatást.
- [35] Ez a hiányosság az Abtv. rendelkezései [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont, valamint 27. §] és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján ezen indítványi elem érdemi elbírálásának akadályát képezi {vö. pl. 3473/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [19]; továbbá 3019/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [23]-[24]; 3244/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3548/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [44]; 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.

IV.

- [36] Az indítvány nem megalapozott.

- [37] 1. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”. Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában összegezte és megerősítette azt a gyakorlatát, „mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleményssabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes” (Indokolás [23]).
- [38] Az Alaptörvény szóhasználatából (mindenkinek joga van a véleménynyilvánítási szabadsághoz) egyértelműen következik, hogy ez az alapjog a fogvatartottakra is kiterjed. Az Alaptörvényből nem vonható le olyan következtetés, hogy a fogvatartottat eleve nem illeti meg a véleménynyilvánítási szabadság.
- [39] Kétségtelen viszont, hogy ezen alapjog alkotmányos birtoka nem jelenti egyben gyakorlásának feltétel nélküli korlátlanóságát.
- [40] Az Alkotmánybíróság a 3169/2025. (V. 30.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) részletesen elemezte az indítványozó által alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek állított kérdést; ennek megállapításait a továbbiakban a jelen ügyben a szükségeshez képest ismételi meg.
- [41] 2. A fogvatartást végrehajtó szervezetnek a rendeltetés szerinti feladatai által meghatározott intézményi, működési és biztonsági érdekei szükségessé teszik a fogvatartott és a média közötti kapcsolat ellenőrizhetőségét, megismerhetőségét. A véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos értékéből azonban az következik, hogy a véleményadás, továbbá megismert tartalmú közlés csak akkor legyen visszatartható, amikor annak a nyilvánosságra kerülése súlyos következményre vezetne.
- [42] A Bv. tv. 120. §-a elismeri a fogvatartottak véleménynyilvánítási szabadságát, viszont annak gyakorlásához feltételeket fűz, illetve korlátokat állít.
- [43] A büntetés-végrehajtás rendjéhez, rendjének fenntartásához és védelméhez alkotmányos érdek fűződik. Ezen érdek szolgálata a véleménynyilvánítási szabadság korlátozásának legitim alapja.
- [44] Kétségtelen ugyanakkor, hogy e korlátozás – alapjogra vonatkozó mivolta, s ennek folytán – jelentősége miatt a konkrét jogalkalmazói döntések esetében is vizsgálándó, hogy az alapjog gyakorlásához avagy korlátozásához fűződik-e erősebb érdek.
- [45] A véleménynyilvánítási szabadság feltétel nélküli korlátozása éppúgy nem lenne összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével, mint a véleménynyilvánítási szabadság feltétlen korlátlan gyakorlása.
- [46] 3. Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság áttekintette a véleménynyilvánítási szabadság biztosítását a magyar állam számára kötelezettségként előíró nemzetközi egyezményeknek a véleménynyilvánítási szabadság korlátozhatósága tartalmi

feltételeit megállapító rendelkezéseit, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) joggyakorlatát (vö. Abh., Indokolás [60]-[74])

- [47] Az EJEB gyakorlatából egyértelmű, hogy a véleménynyilvánítási szabadságot a fogvatartás ténye nem zárja ki. A joggyakorlat általában legitim korlátozásnak fogadja el a bűncselekmények áldozatainak emlékét és a börtön rendjét (Nilsen v. Egyesült Királyság, Hivatkozási szám 36882/05., 2010. március 9.), a tartalmi érdekmérlegelés azonban minden esetben feltétele annak, hogy a korlátozás megfeleljen az Egyezmény 10. cikkének.
- [48] 4. Jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak abban kellett döntenie, hogy amikor az adott ügyben a támadott határozatot meghozó bíróság helybenhagyta a BvOP – az indítványozó nyilatkozattételi kérelmét elutasító, s nyilatkozattételét megtagadó – határozatát, akkor az ügy alapjogi jelentőségét felismerve, az alapjog alkotmányos tartalmával összhangban döntött-e.
- [49] 5. Az Abh. megállapításai szerint: „Nem vitatott, hogy legitim érdekből a fogvatartottak véleménynyilvánítási szabadsága korlátozható.
- [50] Az azonban alkotmányossági kérdés, hogy milyen okokból kerülhet sor a véleménynyilvánítási szabadság korlátozására, és hogy milyen eljárásban döntenek az egyedi ügyben a szólás megengedhetőségéről vagy korlátozásáról.
- [51] Az Alaptörvényből, és a büntetőjogi tárgyú jogszabályokból sem következik, miszerint a fogvatartott sajtóval való kapcsolatának korlátozása eleve a büntetés része lenne. Önmagában az elítélt elkövetett cselekményének tárgyi súlya nem szolgálhat alapul a véleménynyilvánítási szabadság korlátozásának.
- [52] Az ilyen jogkorlátozás alkotmányosságának záloga, hogy annak alapja nem (nem lehet) önmagában a múltbeli (elítéléssel lezárt) büntetőügy, mivel a jogkorlátozás nem a büntetőjogi főkérdésről (a felelősségről és büntetésről) döntés része.
- [53] A jogkorlátozás alapja az ezutáni, jövőbeni kockázat, valamely jövőbeni nemkívánatos esemény, hatás veszélye. E vonatkozásban ugyanakkor van jelentősége a lezárt büntetőügynek, de csupán mint olyan adatnak, ami más mellett nyilvánvaló mérlegelhető alapja lehet az arra való következtetésnek, hogy a jogkorlátozás indokoltsága szükséges és célszerű. Mint olyan adat, ami kétségtelen az érintett jellemzője, alapvetően a személyében rejlő körülményként.
- [54] A veszély – értelemszerűen – jövőbeliség, jövőbeni kategória. Ehhez képest a bíróság – szintén értelemszerűen – nem csupán olyan körülményre, okra alapozhatja a kockázat, veszély indokoltságáról való döntését, ami a bizonyosság erejével megállapítható.
- [55] Elvárás viszont, hogy a bíróságnak minden esetben egyfelől rögzítenie kell konkrét, az eljárásban felmerült s jelentőséggel bíró adatot, másfelől abból megalapozott és az

adott (érintett) személyre konkretizált következtetést kell vonnia a korlátozás alapját képező törvényi okra s egyben a kiküszöbölendő veszély meglétére.

- [56] Elvárás, hogy a bíróság döntése ne csupán feltételezésen, hanem olyan adaton alapuljon, melynek megléte (nem ténybelisége, hanem tényszerűsége) a döntés időpontjában más adattal alátámasztott, ésszerű érveléssel indokolt, igazolt, s ezáltal okszerű következtetés vonható arra, hogy a jogkorlátozás alkalmazása legitim érdekből és adott személy (érintett) szabadsága ellenében szükséges és célszerű.
- [57] Ez a tartalmi érdekvizsgálat, miáltal a bírósági döntés alkotmányosságának helyénvalósága vizsgálható, elvégezhető, s megítélhető.
- [58] A bírói döntés, a bíró – törvények alapján hozott – belátása szerinti döntés lényege, hogy mérlegelésen, szabad mérlegelésen alapul; amiről viszont a bírónak számot kell adnia. A bíró belátásán alapuló döntés alapja nem a bíró jövőbelátása.
- [59] A korlátozással védendő értékek meghatározása során a jogalkotónak széles mérlegelési lehetősége van. A jogalkalmazó feladata az, hogy az egyedi ügy sajátosságai alapján ítélje meg, hogy a véleménynyilvánítási szabadság gyakorlásához vagy korlátozásához fűződik-e erősebb alkotmányos érdek. E mérlegelésnek és a határozat indokolásának kiváltképp részletesnek kell lennie olyan esetben – mint jelen ügyben –, amikor a fogvatartott jövőbeli (lehetséges) válaszai indokolják a kérelem megtagadását. A mérlegelés elmaradása ugyanis az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének a sérelmét eredményezi” (Abh., Indokolás [87]–[97]).
- [60] 6. Az iratokból kitűnően a következők állapíthatók meg.
- [61] A bíróság támadott döntése – az újságíró által feltenni szándékozott kérdések idézésével – megállapítja, hogy nem tévedett a BvOP akkor, amikor arra a következtetésre jutott, hogy az újságíró által továbbított kérdéssor alapján az elítélt nyilatkozattétele egyrészt alkalmas lehet a bűnöző életmód népszerűsítésére, figyelemmel az elítéltet övező kiemelkedő médiafigyelemre. Másrészt az is alaposan feltételezhető, hogy a bűncselekménnyel kapcsolatos vélemény nyilvánosságra hozatalából eredő vagyoni előny is fokozódna, tekintettel arra, hogy az elítélt által írt és Szlovákiában megjelent könyv apropóján kerülne sor a nyilatkozattételre. A Bv. tv. 120. § (2) bekezdés e) és f) pontja alapján ilyen esetben az elítélt véleményének nyilvánosságra hozatala korlátozható.
- [62] Az eljáró bíróság kiegészítette BvOP határozatának alapját képező tényállást, az újságíró által feltenni szándékolt, s a BvOP számára eljuttatott kérdések felsorolásával. Ezek a következők: „Miért döntött a könyvírás mellett? Hogy nézett ki a könyvírás folyamata? Ki a könyv főhőse? Mi maga szerint a könyv mondanivalója az olvasóknak? Családnak, ismerősöknek? Miért nem mondanak szinte semmit a mai napig arról, hogy mik is voltak az »új magányok«? Miért fókuszál szinte kizárólag a kommunizmus időszakra a könyvben? Megjelenik a könyv magyar nyelven is? Dolgozik a folytatásán? Miről fog szólni?”

- [63] Kétségtelen, hogy a feltenni szándékolt kérdések sorában (mint a BvOP határozata indokainak egy kiindulási alapja) vannak olyan, melyek esetében helytálló a BvOP határozatának és az eljáró bíróság határozatának a bűnözői életmód népszerűsítésére való jogkövetkeztetése [vö.: Bv.tv. 120. § (2) bekezdés e) pontja]. Ugyanakkor vannak olyanok is, amelyek ehhez képest közömbösek.
- [64] Kétségtelen viszont, hogy a másik indok – feltenni szándékolt kérdések nyomán – egyértelműen fennáll, hiszen az interjú olyan időszakban történt volna, amikor a szóban forgó könyv megjelent, így az interjú egyben reklámja is lett volna [vö.: Bv.tv. 120. § (2) bekezdés f) pontja].
- [65] Ehhez képest – értelemszerűen – az elítélttel való jövőbeni interjú feltenni szándékolt kérdései ismerete, mint a következtetés egy alapja alkalmas arra, hogy eldönthető legyen az interjú alkalmas lehet-e a bűnöző életmód népszerűsítésére. Az iratokból kitűnően a BvOP (s ehhez képest az eljárt bíróság) ezen ismeret birtokában volt, döntésüket tényyszerűségi alapon hozták meg.
- [66] Másképpen szólva a jövőbeni interjú során felteendő kérdések tartalmi ismerete alapulvételével – értelemszerűen – az olyan válaszadás kockázata, veszélye is reális, fennálló, aminek esetében következtetési alapja van a korlátozás törvényi okának megállapítására.
- [67] Az indítványozó kifogásolta, hogy sem a BvOP határozata, sem a bíróság végzése nem indokolja, a könyv miért szólna az indítványozó „bűnözővé válásáról”.
- [68] Maga az indítványozó hivatkozik arra, hogy „a magyar büntetés-végrehajtás tudomásával és ehhez szükséges ellenőrzött kapcsolattartási engedélyekkel írta meg a kiadásra szánt könyvet és tartott kapcsolatot a könyv lektorával és kiadójával”. Tekintettel arra, hogy a Bv. tv. 172. § (2) bekezdése szerint „[a]z elítelt kapcsolattartása az e törvényben meghatározottak szerint, a bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében ellenőrizhető”, ezért ennek során a döntéshozó megismerhette a könyv tartalmát.
- [69] Ezen ismeret tényyszerűségi alap arra, hogy megítélje: a könyv önéletrajzi ihletésű-e, és a bűnözővé válásról szól-e. Ha pedig egy újonnan megjelent könyv szerzőjével interjú készül, az értelemszerűen növeli a könyv iránti érdeklődést, amely maga után vonja a könyv eladási számának növekedését, tehát vagyoni előnyt jelent. A vagyoni előny elérése önmagában, minden további feltétel nélkül lehetővé teszi az elítelt véleménynyilvánítási szabadságának a korlátozását.
- [70] E körben nem a jogalkalmazó, hanem maga a jogalkotó végezte el az alapjogkorlátozást. A BvOP-nak tehát arról kell döntenie, hogy a bűncselekménnyel kapcsolatos véleménynyilvánítással juthat-e anyagi előnyhöz az elítelt vagy hozzátartozója. A könyv tartalmának ismeretében jutott arra a döntéshozó, hogy az bűncselekménnyel kapcsolatos, a tervezett interjú kérdései és ideje pedig valószínűsítette a promóciós célt.

- [71] 7. Az indítványozó vitatta, hogy a Bv. tv. 120. § (2) bekezdés *e)* és *f)* pontja alapján meg lehet-e tagadni már magát a nyilatkozattétel engedélyezését, vagy ez a lehetőség csak a vélemény nyilvánosságra hozatalára vonatkozik. A Bv. tv. 124. § (2) bekezdése egyértelmű abban a tekintetben, hogy már maga a nyilatkozattétel engedélyezése is megtagadható, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a 120. §-ban megjelölt érdekeket sértené vagy veszélyeztetné.
- [72] 8. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bíróság ekként vizsgálta, mérlegelte s szükséges és elégséges indokát adta annak, miért nem engedélyezhető a nyilatkozattétel. Következésképpen eleget tett az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdéséből eredő követelményeknek, felismerte annak – adott ügyben való – jelentőségét.
- [73] Ugyanakkor rögzíti az Alkotmánybíróság, hogy a büntetés-végrehajtási bíró ilyen határozata esetében is elvárás, hogy annak tartalmából megismerhető legyen az indítványozó álláspontjára vonatkozó s jogi jelentőséggel bíró válasz és annak helyénvalósága. Ez valójában minden bírói határozattal szemben elvárás. S adott esetben igényelheti a megelőző határozat indokolásának a bírói döntésben való részletező megjelenítését. Ezáltal válik ugyanis tartalmi szempontból teljesítettnek a BvOP határozatának a bíróság általi felülvizsgálata.
- [74] Kétségtelen ugyanakkor, hogy ezen felülvizsgálatot a bíróság iratok alapján végzi, a felülvizsgálati kérelmet az iratok alapján bírálja el [Bv. tv. 24. § (5) bekezdés, 50. § (1) bekezdés *b)* pont, 74. § (1) bekezdés].
- [75] Ehhez képest perjogi szempontból kétségtelen, hogy az ilyen bírói döntés a helybenhagyás esetén valójában magában foglalja a BvOP döntésének ténybeliségét. Vagyis e két határozat – helybenhagyás esetén – ténybelileg és megítélésében osztozik a felülvizsgálati döntés jogi tartalmán.
- [76] Jelen ügyben a bírói határozat szükséges és elégséges mértékben tartalmazta azokat a lényeges és jelentőséggel bíró megállapításokat, amelyek az indítványozó helyzetére vonatkozó döntéshez elégségesek.
- [77] 9. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott döntés nem sérti az indítványozó Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát. Amikor jelen ügyben a támadott határozatot meghozó bíróság megtagadta a fogvatartott nyilatkozattételét, akkor az ügy alapjogi jelentőségét felismerve, az alapjog alkotmányos tartalmával összhangban döntött.
- [78] 10. Ekként az Alkotmánybíróság az indítványozó alkotmányjogi panaszát elutasította.

Budapest, 2025. november 11.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró